

Koffiehuis Bartels

Een van de aardige dingen van oud(er) zijn is dat je zo veel herinneringen hebt waar je jezelf en soms ook anderen mee kunt amuseren. In mijn jeugd maakte ik schetsjes in cafés en op het Waterlooplein. Van deze en andere maakte ik enkele nieuwe schetsen. Nu is er een expositie uitgevallen in onze galerie. Ik spreek met mijn collega's af om voor een raamexpositie te zorgen, maar heb al een poos geen nieuw werk meer gemaakt. In mappen zoek ik naar een geschikte serie, aquarel of houtskooltekeningen. Dan zie ik de oude map met die tekeningen uit de jaren zestig. Vingeroefeningen uit mijn studietijd op de tekenschool op inmiddels half vergaan en vergeeld romanpapier. Door die krabbels heen kijk ik naar de achttienjarige tekenares alsof ik dat niet zelf ben geweest en ze ontroert mij. De dapperheid waarmee ze zich in de menigte begaf om de mensen te gaan zitten portretteren. Haar fascinatie voor die figuren op straat en in de cafés, meer dan voor de bladervormen in de Hortus of voor de dode stilleven op school met gipsen koppen tussen weegschalen, blikken kannen en meer artistiek samenraapsel. Ik besluit die oude tekeningen in te lijsten. Samen met een paar etsen die daarop geïnspireerd zijn, zet ik ze in de etalage.

1964-65

Tekenen doe ik in cafés, in Artis, de Hortus en op het Waterlooplein, waar ik een aangenaam koffiehuis ontdek. Je komt er binnen door een rond hangend zwaar gordijn, nog eens verzaard met zandzakken in de zoom. De kou moet buiten blijven. De mannen en een enkele vrouw bewegen met langzame gebaren. De biljarters, de kaarters. Er wordt gerookt. De grote ronde kachel loeit en er staat een grote ketel water bovenop. De vrouw achter de bar is blond en heeft mollige armen. Ook zij is traag en leunt met haar armen over elkaar geslagen op de bar, luisterend naar het terloopse gesprek van de klant op de barkruk.

Lange jassen, petten, een alpino. Het is koud op de markt, hier warmen ze zich op en drinken koffie met melk en suiker. Veel melk en suiker, in de koffie geserveerd, niet er bij. Ik zit aan een tafeltje bij het raam en moet wel opvallen. Ik ben 18, zie er veel jonger uit, en zit met een schetsboek voor mijn neus.

‘Geef haar ook een bakkie’.

Ik drink de bakken koffie, de een na de ander, braaf op en mag mijn gang gaan met mijn potlood. De lange jas, de hoed, de sigaret die aan een mond hangt, leunende mannen bij het biljart, een vrouw in lichte wollen mantel. Mijn techniek is nog nergens ('Geen rechte hoek daar bij die ronde bar!' zal Frits roepen) maar de figuren boeien mij. Hun houding, hun bewegingen. Hun leven. Ook op de markt zelf. Het is winter 1964/65.

Het café bestaat al lang niet meer. De Stopera staat op die plek.